

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Гнатенко Марини Костянтинівни

на тему «Організаційно-економічні засади розвитку інноваційної діяльності регіону», представленій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність теми дослідження

Однією зі стратегічних цілей трансформаційних змін у сучасній Україні є формування інноваційного вектору економіки, який сприяє забезпеченню високого рівня конкурентоспроможності, придбання переваг у світоцивілізованому середовищі за ресурси, особливо, інтелектуальні та інформаційні, довгостроковому стійкому розвитку господарського комплексу. Процес таких змін орієнтовано на створення інноваційної моделі економіки, яка враховує об'єктивні фактори і умови, насамперед, наявність наукового, науково-технічного та інноваційного потенціалів, можливості їх мобілізації та ефективного використання, розвиток інститутів науки, держави, підприємницького сектору щодо інновацій.

Фундаментальною основою забезпечення ефективної взаємодії цих інститутів у вирішенні соціально-економічних завдань суспільства є забезпечення динамічного регіонального розвитку, внаслідок того, що удосконалення управління державою і суспільством має виразно регіональний характер і обумовлюється розташуванням, своєрідністю культур, цінностей, потреб, ресурсів та іншими чинниками.

Перетворення, що мають місце в економіці України останнім часом пов'язані з децентралізацією влади та передачею частини повноважень на регіональний рівень. Становлення і функціонування регіональної інноваційної системи, як основи розробки і ефективної реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності регіонів України, визнається однією з найбільш вагомих проблем локального розвитку.

Враховуючи вищесказане, дисертаційна робота Гнатенко Марини Костянтинівни на тему «Організаційно-економічні засади розвитку

інноваційної діяльності регіону» є своєчасною та актуальною.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна

Дисертаційна робота пов'язана з основними напрямками наукових досліджень в рамках науково-дослідних робіт, що проводилися Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова за темами: «Вдосконалення менеджменту підприємств системи життєзабезпечення міст України» (держ. реєстр. № 0113U000575), «Регулювання соціально-економічного розвитку міського комплексу: теорія, методологія, практика» (держ. реєстр. № 0113U000575), де автором розглянуто методичні основи управління процесами інноваційного розвитку регіону, сформовано методичні засади оцінювання ефективності інвестиційної діяльності господарюючих суб'єктів та розроблено рекомендації щодо вибору форм регуляторного впливу на процеси реалізації інноваційних проектів, а також проаналізовано роль державно-приватного партнерства в модернізації економіки регіонів України.

В межах госпдоговірної тематики Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова автор брала участь у виконанні дослідницьких робіт за темами: «Оцінка інноваційного потенціалу Харківського регіону» та «Організація регіонального управління інноваційним розвитком», де авторомнею виконано обґрунтування вибору інструментів державного регулювання реалізації інноваційних проектів.

Дисертація виконана також у відповідності до тематики науково-дослідних робіт Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, зокрема, держбюджетної науково-дослідної роботи за темою «Консолідація обліково-аналітичної інформації в організації управління безпекою інноваційного розвитку великомасштабних економіко-виробничих систем: теорія та методологія», (держ. реєстр. № 0115U002375), де автором теоретично узагальнено регіональні аспекти оцінки ефективності реалізації

інноваційних проектів екологічної спрямованості та проаналізовано організацію інтеграційної взаємодії учасників регіонального інноваційного процесу.

Метою дисертаційної роботи є теоретичне узагальнення і обґрунтування сучасних методів організації регіонального інноваційного процесу та розробка науково-методичних підходів щодо формування організаційно-економічного забезпечення розвитку інноваційної діяльності в регіоні. Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи. Задачі дослідження логічно розкривають перелік тих завдань, які необхідно було виконати для досягнення мети.

Об'єктом дослідження є процес розвитку інноваційної діяльності на регіональному рівні. Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи та науково-практичні рекомендації щодо формування організаційно-економічного забезпечення розвитку регіональних інноваційних процесів. Об'єкт і предмет дослідження визначені коректно. Наведені в роботі висновки та рекомендації достатньою мірою науково обґрунтовані та аргументовані.

Сформульовані здобувачем висновки та рекомендації є результатом особистого дослідження й критичного осмислення дисертантом наукових і нормативних джерел, аналізу практики управління інноваційним розвитком регіону.

Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять ключові положення, принципи й методи сучасної економічної теорії та теорії управління, а також праці вітчизняних і зарубіжних учених. Достовірність отриманих результатів визначається коректним застосуванням широкого спектру загальних і спеціальних наукових методів.

Обґрунтовані в дисертації теоретичні положення та розроблені методичні підходи доведено до рівня практичних рекомендацій, які можуть бути використані для удосконалення процесу активізації розвитку інноваційної діяльності регіонів України та збагатять методичну і організаційну базу розробки ефективних механізмів співпраці та співробітництва регіональних науково-виробничих комплексів.

Наукові результати дисертаційної роботи використані: Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації при підготовці аналітичних матеріалів з питань формування регіональної політики області; Громадською спілкою «Слобожанські стратегії» при підготовці експертно-аналітичних матеріалів та пропозицій для політиків, спрямованих на здійснення державних, регіональних і місцевих програм; в навчальному процесі ХНУМГ імені О.М. Бекетова при викладанні дисциплін «Менеджмент і адміністрування (Управління інноваціями)», «Інвестиційний менеджмент».

Основні наукові результати дослідження апробовано на 15 міжнародних і всеукраїнських конференціях.

У ході дослідження здобувачем отримані наукові результати різного ступеня новизни, а саме:

- вдосконалено організаційне забезпечення реалізації інноваційних ініціатив на реальному рівні шляхом позиціонування окремого регіону у якості невід'ємної складової, елементах інноваційної діяльності регіональних суб'єктів господарювання, що дозволяє, зокрема, найбільш повно та ефективно реалізувати інноваційні проекти екологічної спрямованості, за якими неможливо отримати певні прибутки, у силу чого вони не є цікавими для інвесторів;

- розвинуто теоретичне обґрунтування сутності та особливостей структурної побудови регіональної інноваційної ділової мережі яку пропонується розглядати як єдину скоординовану відкриту саморегулюючу систему, засновану на балансі конкурентно-коопераційної взаємодії, що дає змогу враховувати відмінності у характері та якості інтеграційного співробітництва між суб'єктами господарювання різних галузей та секторів регіональної економіки, які являють собою ланки єдиного науково-виробничого циклу генерації та впровадження інновацій;

- розвинуто теоретичне обґрунтування економічної сутності, змісту та важливості регіональної інноваційної політики у процесах активізації інноваційного розвитку через формування кластерно-мережевої інноваційної

інфраструктури, як складового елемента створення та формування регіональних інноваційних систем.

3. Теоретичне та практичне значення виконаної дисертаційної роботи

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні економічної сутності, змісту та ролі регіональної інноваційної політики у процесах інноваційного розвитку, теоретичному доведенні необхідності створення регіональної інноваційної ділової мережі яку пропонується розглядати як єдину скоординовану відкриту саморегулюючу систему.

Практична значущість полягає в тому, що обґрунтовані теоретичні положення та розроблені методичні підходи доведено до рівня практичних рекомендацій, які можуть бути використані для удосконалення процесу активізації розвитку інноваційної діяльності регіонів України та збагатять методичну і організаційну базу розробки ефективних механізмів співпраці та співробітництва регіональних науково-виробничих комплексів..

Розроблені в дисертації пропозиції використані у роботі Харківської обласної державної адміністрації, Громадською спілкою «Слобожанські стратегії» та в навчальному процесі ХНУМГ імені О.М. Бекетова.

4. Повнота викладу результатів дослідження у публікаціях

Публікації основних положень дисертаційної роботи представлені в 31 науковій праці. Загальний обсяг публікацій, що належить автору, становить 8,86 ум.-друк. арк. Серед них – розділи у 3 колективних монографіях у співавторстві (особисто автору належить 1,95 ум.-друк. арк.); 10 статей у наукових фахових виданнях (з них 9 – одноосібні, загальним обсягом 4,6 ум.-друк. арк.), 3 статті – у наукових періодичних виданнях інших держав та виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; 15 – тез доповідей у матеріалах конференцій.

5. Відповідність автореферату змісту дисертації

Основні наукові положення, отримані результати і рекомендації виконаного дослідження повною мірою відображено в авторефераті, який відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення та зауваження

В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, доцільним буде зауважити на наявність певних недоліків та дискусійних моментів, що полягають у наступному:

1. На рис. 1.1 автор зробила спробу представити інноваційний цикл економічного розвитку, але не врахувала часового виміру, який саме й дає можливість виявити циклічність процесу.

2. У табл. 1.2 автором виконане теоретичне узагальнення змісту функцій державного регулювання, але при цьому було б доречним довести, які з цих функцій відносяться саме до інноваційної діяльності, і надалі розглядати лише їх.

3. На с. 96 дисертант аналізує динаміку показника кількості вповаджених інноваційних продуктів та наголошує, що у багатьох областях України було досягнуто його зростання (при цьому, у Волинській області – більш ніж у три рази, Закарпатській області – на 81,8%, у Миколаївській області – більш, ніж у чотири рази, у Чернігівській області – на 83,3%). Водночас залишилось поза увагою – які саме види економічної діяльності дали змогу отримати такий результат.

4. Коли автор веде мову про динаміку обсягів реалізації інноваційної продукції, то представлені у табл. 2.16 дані дещо суперечать результатам аналізу, які наведені на с. 96. За даними таблиці, Волинська, Закарпатська, Миколаївська та Чернігівська області потрапили до групи регіонів з низьким рівнем науково-технічного та інноваційного розвитку.

5. Для визначення пріоритетів ефективного виконання функцій

органами державної влади, а також розрахунку показників ефективності за складовими ЗСП, с. 151, автор пропонує розраховувати оцінку змін шляхом співвідношення фактичного та планового значень показників, але не наголошує, які методи планування мають використовуватися.

6. На с.162 автор пропонує здійснювати підтримку інноваційної активності підприємств, які належать до сфери середнього та малого бізнесу, за комплексно-селективним підходом, який передбачає, що така підтримка має надаватися з огляду на такі параметри, як: ступінь новизни нововведень, що пропонуються до впровадження; глибина та широта інтеграційної участі даних підприємств у системі внутрішньоекономічних зв'язків господарського комплексу регіону; соціальні наслідки і аспекти діяльності даних суб'єктів, але надалі надає практичного інструментарію для здійснення такого оцінювання.

Але, вказані зауваження не зменшують позитивного враження від нових наукових результатів дослідження та загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Гнатенко Марини Костянтинівни на тему «Організаційно-економічні засади розвитку інноваційної діяльності регіону», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Порядку присудження наукових ступенів» (зі змінами), а її автор, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент,

Директор Північно-Східного
наукового центру НАН і МОН України
доктор економічних наук, професор

П.Т. Бубенко